

**ОЦІНКА РІВНЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Анотація. Проведено оцінку рівня організації банківського кредитування юридичних осіб в Україні на основі обсягів кредитів, наданих юридичним особам, та динаміки їх зміни у 2008 – 2013 рр.

Аннотация. Проведена оценка уровня организации банковского кредитования юридических лиц в Украине на основании объемов кредитов, предоставленных юридическим лицам, и их динамики в 2008 – 2013 гг.

Annotation. The evaluation of the level of the organization of legal entities bank crediting in Ukraine has been made on the basis of the size of the credits given to legal entities and the dynamics of its change in 2008 – 2013.

Ключові слова: банківський кредит, відсоткова ставка, кредитна політика, платоспроможність, кредитоспроможність.

У сучасних умовах розвитку економіки кредит є одним із основних елементів, які забезпечують її розвиток. Саме від кредитної активності банків у довгостроковій перспективі залежить підвищення конкурентоспроможності й ефективності діяльності виробничого сектору економіки України.

Ефективна організація кредитної діяльності є важливою для банківської системи України, оскільки кредитні вкладення є найбільшою частиною активів банків і головним джерелом формування їх прибутку.

Дослідження організаційного процесу банківського кредитування підприємств висвітлені в працях таких науковців: В. Лагутіна, І. Савлука, О. Филипенко [1 – 3].

Наслідки фінансової кризи – це спад промислового виробництва, погіршення інвестиційного клімату в Україні, надто високі відсоткові ставки за кредитами поряд з проблемами оцінки надійності позичальників обумовлюють актуальність дослідження даної теми.

Метою дослідження є оцінка стану банківського кредитування юридичних осіб в Україні, аналіз проблем кредитування та розробка рекомендацій щодо його покращення.

Кредитування відіграє важливу роль для підприємств у процесі розширеного виробництва шляхом поповнення оборотних активів підприємства для забезпечення відтворення позаоборотних активів чи для задоволення інших господарських потреб, що в свою чергу призводить до прискорення оборотності капіталу та більш швидкого отримання прибутку підприємствами, а також доходів Державним бюджетом у вигляді податків.

На основі даних офіційного сайту Асоціації українських банків [4] автором було побудовано аналітичну таблицю, з якої видно, що у посткризовий період 2009 – 2010 рр. обсяг кредитування юридичних осіб знизився на 61 660,97 млн грн або на 15,06 %.

Таблиця

Динаміка кредитів, наданих банками юридичним особам у 2008 – 2013 рр.

Період	Загальні обсяги кредитного портфеля банків України, млн грн	Обсяги кредитування юридичних осіб, млн грн	Частка кредитів, наданих юридичним особам, %	Темпи зростання обсягів кредитування юридичних осіб, %
01.01.2008 р.	462149,10	236063,19	51,08	-
01.01.2009 р.	759686,00	409467,74	53,90	173,46
01.01.2010 р.	635422,01	347806,77	54,74	84,94
01.01.2011 р.	613285,07	476181,35	77,64	136,91
01.01.2012 р.	604191,62	482662,70	79,89	101,36
01.01.2013 р.	594521,91	489697,35	82,37	101,46

Таке зниження пояснюється наслідками світової фінансової кризи, коли підприємства зазнали труднощів з поверненням кредиту внаслідок зміни курсів валют та непередбаченого підвищення вартості кредиту, значна кількість підприємств збанкрутіла, що потягло за собою зниження попиту.

У період 2010 – 2012 рр. банки повільними темпами скорочують розміри кредитного портфеля, але разом з

банківською системою України. Найбільше зростання обсягів кредитування бізнесу відбулося у період 2008 – 2009 рр. – на 173 404,55 млн грн з темпом зростання 173,46 %.

Серед основних факторів, які стримують нарощення обсягів видачі кредитів підприємствам України, можна виділити такі:

- загальна несприятлива макроекономічна ситуація в Україні;
- високі ризики при кредитуванні через вірогідність неповернення;
- нестача довгострокового ресурсу;
- високі відсоткові ставки з причин жорсткої кредитно-грошової політики регулятора, зокрема, через високі девальваційні очікування, яка призводить до значних стрибків процентних ставок на кредитному ринку.

При формуванні кредитної політики банки враховують тенденції розвитку галузей і досить обережно підходять до кредитування реального сектору економіки. За даними Державного комітету статистики України [5], у 2012 р. багато галузей економіки продемонстрували скорочення виробництва, зокрема нафтопереробна галузь (падіння на 44,7 %), будівництво (на 13,8 %), металургія (на 5,7 %). Водночас галузі, що займаються виробництвом харчової продукції і тютюнових виробів, продемонстрували приріст близько 2 %.

У теперішній час найбільшим попитом серед підприємств різних галузей користуються короткострокові кредити строком 3, 6 та 12 місяців. Короткострокове кредитування більш вигідне для підприємства тим, що:

- суми виплат за кредитами менші, навіть при більш високих відсотках за цими кредитами;
- прибуток підприємства від короткострокових кредитів підвищується тим, що вони повертаються тоді, коли віддача від них вже настала, і кредит погашається без збитку для основної діяльності, тоді як обов'язкові виплати за середньотерміновим і довгостроковим кредитуванням відволікають гроші з основної діяльності.

Таким чином, доцільним є проведення аналізу динаміки відсоткових ставок за короткостроковими кредитами.

На рис. 1 наведено графік зміни відсоткових ставок за кредитами для юридичних осіб на строк до 12 місяців. Як видно з рис. 1, пік вартості кредитного ресурсу приходиться на жовтень 2010 р. – близько 26 %, незначний спад відбувається до грудня 2010 р. і становить близько 24,5 %. Стрімке зниження відсоткових ставок (до 18 % річних) припадає на березень 2011 р. і тримається на цьому рівні майже рік (до квітня 2012 р.).

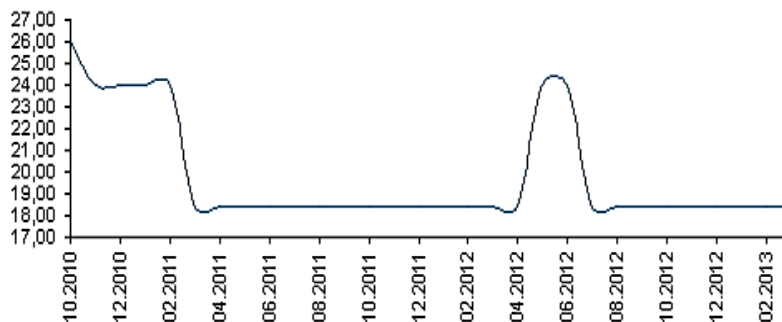

Рис. 1. Динаміка зміни відсоткових ставок за кредитами для юридичних осіб на строк 12 місяців [6]

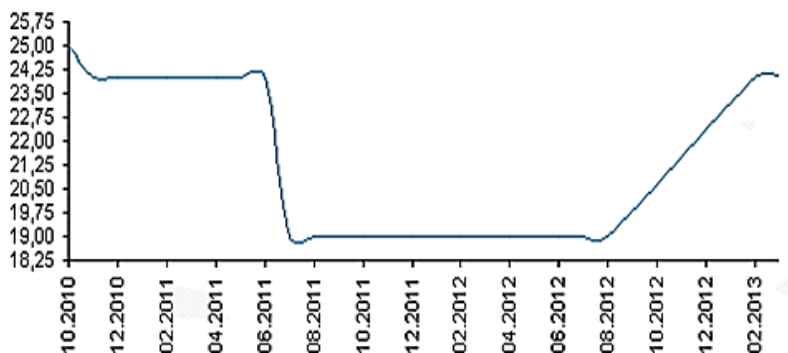

Рис. 2. Динаміка зміни відсоткових ставок за кредитами для юридичних осіб на строк 6 місяців [6]

Квітень – липень 2012 р. характеризується значним стрибком процентних ставок за 12-місячними кредитами (до 24 % річних), хоча за кредитами на строк 6 і 3 місяці (рис. 2, 3) подібного зростання не спостерігалось. Станом на 01.02.2013 р. загалом по банківській системі України ставка за кредитами юридичним особам знаходиться на рівні близько 18 % річних.

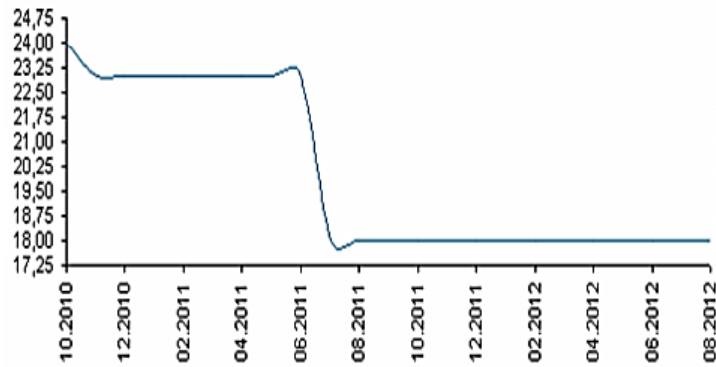

Рис. 3. Динаміка зміни відсоткових ставок за кредитами для юридичних осіб на строк 3 місяці [6]

Динаміка процентних ставок за кредитами на строк 3 та 6 місяців характеризується достатньо високими процентними ставками у період жовтень 2010 – червень 2011 рр. на рівні 23 – 24 %. Така тенденція може бути пов'язана зі зниженням короткострокової ліквідності банків, підвищенням кредитного ризику.

Таким чином, можна сказати, що кредитування юридичних осіб для банку залишається одним із основних джерел формування прибутку, а тому вирішення низки проблем, а саме високих процентних ставок, проблем з отриманням кредиту через невеликий досвід на ринку, неліквідність балансу тощо сприятимуть отриманню банками максимального прибутку, що з іншого боку дасть можливість підприємствам розширити виробництво.

Проведена оцінка кредитування юридичних осіб показала загальне зниження кредитних портфельів усіма банками України, але незважаючи на це, частка кредитування юридичних осіб у кредитному портфелі банку зростає з кожним роком.

Наук. керівн. Внукова Н. М.

Література: 1. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посібн. / В. Д. Лагутін. – К. : КНЕУ, 2008. – 540 с. 2. Савлук І. В. Гроші та кредит : підручник / В. С. Івасів, М. І. Савлук ; під ред. В. С. Івасів. – Тернопіль : Карт-бланш, 2006. – 744 с. 3. Филипенко О. М. Кредитування підприємств : навч. посібн. / О. М. Филипенко, В. А. Гросул. – Х. : ХДУХТ, 2011. – 174 с. 4. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>. 5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>. 6. Український фінансовий портал. – Режим доступу : <http://finance.ua>.